

Nr 90.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av en mellan Sverige och Danmark träffad överenskommelse rörande det svensk-danska varuutbytet; given Stockholms slott den 15 februari 1946.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollen över handels- och utrikesdepartementsärenden för den 1 februari 1946 och över handelsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed äska riksdagens godkännande av en den 1 februari 1946 mellan Sverige och Danmark träffad överenskommelse angående det svensk-danska varuutbytet.

GUSTAF.

Gunnar Myrdal.

Överenskommelse

angående det svensk-danska varuutbytet under tiden 1 februari 1946—31 januari 1947.

I syfte att främja varuutbytet mellan Sverige och Danmark har följande överenskommelse träffats:

Art. 1.

Svenska Regeringen kommer att lämna erforderliga tillstånd till utförsel till Danmark av varor inom ramen för de kontingenter, som angivas i bifogade förteckning I¹.

Danska Regeringen kommer att lämna erforderliga tillstånd till införsel från Sverige av varor inom ramen för samma kontingenter.

Art. 2.

Danska Regeringen kommer att lämna erforderliga tillstånd till utförsel till Sverige av varor inom ramen för de kontingenter, som angivas i bifogade förteckning II¹.

Svenska Regeringen kommer att lämna erforderliga tillstånd till införsel från Danmark av varor inom ramen för samma kontingenter.

Art. 3.

De båda regeringarna komma att i möjligaste mån underlätta utförseln respektive införseln jämväl av varor utöver de i förteckningarna I och II upptagna kvantiteterna och varuslagen.

Art. 4.

Därest det visar sig, att varuutbytet mellan de båda länderna icke kan upprätthållas på sätt, som förutsatts vid uppgörandet av kontingentför-

¹ Här utesluten.

Overenskomst

vedrørende den dansk-svenske Vareudveksling for Tiden 1. Februar 1946—31. Januar 1947.

Med det Formaal at fremme Vareudvekslingen mellem Danmark og Sverige er der truffet følgende Overenskomst:

Art. 1.

Den svenske Regering vil give de nødvendige Tilladelser til Udførsel til Danmark af Varer indenfor Rammen af de Kontingenter, som er angivet i vedlagte Liste I¹.

Den danske Regering vil give de nødvendige Tilladelser til Indførsel fra Sverige af Varer indenfor Rammen af de samme Kontingenter.

Art. 2.

Den danske Regering vil give de nødvendige Tilladelser til Udførsel til Sverige af Varer indenfor Rammen af de Kontingenter, som er angivet i vedlagte Liste II¹.

Den svenske Regering vil give de nødvendige Tilladelser til Indførsel fra Danmark af Varer indenfor Rammen af de samme Kontingenter.

Art. 3.

Begge Regeringer vil i størst mulig Udstrækning lette Udførslen respektive Indførslen ogsaa af Varer udover de i Listerne I og II opførte Mængder og Varearter.

Art. 4.

Saafernt det maatte vise sig, at Vareudvekslingen mellem de to Lande ikke kan opretholdes saaledes som forudsat i Kontingentlisterne, eller

teckningarna, eller därest svårigheter eljest skulle uppstå för fullgörandet av bestämmelserna i denna överenskommelse, förbehålla sig båda parter rätt att påkalla underhandlingar i ämnet.

Art. 5.

Denna överenskommelse skall sättas i kraft efter särskild noteväxling mellan den svenska och den danska regeringen samt förbliva gällande till och med den 31 januari 1947. I avvaktan på att sådan noteväxling verkställs skall den provisoriskt tillämpas från och med dagen för dess undertecknande.

Som skedde i Stockholm i två exemplar på svenska och danska språken, varvid båda texterna skola äga lika vitsord,

den 1 februari 1946.

saafremt der i øvrigt maatte opstaa Vanskeligheder ved Opfyldelsen af Bestemmelserne i denne Overenskomst, forbeholder begge Parter sig Ret til at kræve, at der indledes Forhandlingen om Spørgsmaalet.

Art. 5.

Denne Overenskomst skal sættes i Kraft efter særlig Noteveksling mellem den danske og den svenske Regering samt forbliver i Kraft til og med den 31. Januar 1947.

Indtil denne Noteveksling har fundet Sted skal Overenskomsten provisorisk finde Anvendelse fra og med Datoen for dens Undertegnelse.

Udfærdiget i Stockholm i to Eksemplarer paa Dansk og Svensk, idet begge Tekster har samme Gyldighet,

den 1. Februar 1946.

Östen Undén

Nils Svenningsen

Skrivelse från svenske utrikesministern till danske ministern i Stockholm.

Stockholm den 1 februari 1946.

Herr Envoyé,

I anslutning till den denna dag undertecknade överenskommelsen rörande det svensk-danska varuutbytet under tiden 1 februari 1946—31 januari 1947 får jag äran bekräfta, att vid de nu avslutade förhandlingarna enighet uppnåtts om en anordning, enligt vilken vid den nya avtalsperiodens början kvarstående utnyttjade kontingentresten från den svensk-danska varuutbytesöverenskommelsen den 8 augusti 1945 jämte tilläggsöverenskommelse den 8 november samma år skola få utnyttjas även efter den 31 januari 1946 utan avräkning på de nu fastställda nya avtalskontingenterna.

Mottag, Herr Envoyé, försäkran om min utmärkta högaktning.

Östen Undén.

Skrivelse från danske ministern i Stockholm till svenske utrikesministern.

Stockholm, den 1. Februar 1946.

Herr Udenrigsminister,

Jeg har den Ære at anerkende Modtagelsen af Deres Skrivelse af Dags Dato af følgende Ordlyd:

Modtag, Herr Minister, Forsikringen om min mest udmærkede Højagtelse.

Nils Svenningsen.

Skrivelse från svenske utrikesministern till danske ministern i Stockholm.

Stockholm den 1 februari 1946.

Herr Envoyé,

I anslutning till fastställandet av de nya avtalskontingenterna för importen från respektive exporten till Danmark av fisk under perioden 1 februari 1946—31 januari 1947 har jag äran härmed bekräfta, att enighet uppnåtts om följande anordning med avseende på kontingenternas utnyttjande.

Den ömsesidiga licensgivningen skall ske under hänsynstagande till fångstförhållandena, varvid dock en jämn fördelning under avtalsperioden såvitt möjligt skall eftersträvas. Därest en sådan fördelning icke skulle visa sig möjlig, kunna båda parterna begära, att förhandlingar omgående skola upptagas rörande den fortsatta ömsesidiga licensgivningen.

Hittills gällande ordning med avseende på ilandföring av fisk i force majeure-fall beröres icke av ovanstående.

Mottag, Herr Envoyé, försäkran om min utmärkta högaktning.

Östen Undén.

Skrivelse från danske ministern i Stockholm till svenske utrikesministern.

Stockholm, den 1. Februar 1946.

Herr Udenrigsminister,

Jeg har den Ære at anerkende Modtagelsen af Deres Skrivelse af Dags Dato af følgende Ordlyd:

Modtag, Herr Minister, Forsikringen om min mest udmærkede Højagtelse.

Nils Svenningsen.

Utdrag av protokollet över handelsärenden rörande främmande makt eller dess förhållanden m. m., hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Myrdal, anför efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för finans- och folkhushållningsdepartementen:

Genom sin omfattning och struktur har varuutbytet med Danmark, liksom med de övriga nordiska länderna, under mellankrigsperioden varit av stor betydelse för Sveriges näringsliv.

Till belysande av varuomsättningens storlek de bägge länderna emellan må nämnas, att enligt vår officiella statistik varuutbytet mellan Sverige och Danmark under perioden 1936—1939 uppgick till följande ungefärliga värden i miljoner kronor räknat:

	Sveriges export till Danmark	Sveriges import från Danmark	Hela varuomsättningen mellan Sverige och Danmark
1936	81·1	100·5	181·7
1937	83·3	122·5	205·8
1938	88·0	118·5	206·4
1939	100·8	112·8	172·2

Denna statistik redovisar Sveriges handel med Danmark såsom inköps- och försäljningsland. Enligt dessa redovisningsgrunder kännetecknades det svensk-danska varuutbytet under nämnda period av ett icke obetydligt svenskt importöverskott. Ett helt annat resultat erhålles emellertid, om till utgångspunkt togs Danmark som ursprungs- respektive förbrukningsland. Detta förhållande framgår av följande utdrag ur den officiella statistiken för samma period (i miljoner kronor):

	Sveriges export till Danmark	Sveriges import från Danmark
1936	79·4	57·6
1937	80·7	68·8
1938	85·8	68·2
1939	98·1	65·5

Den väsentligt förändrade bild av handelsbalansen, som i detta senare fall erhålles, betingas av det förhållandet, att som import från Danmark icke redovisats vare sig transitvaror eller sådana produkter av den danska förädlingsindustrien, där endast en mindre del av produktionskostnaden föll på danskt arbete respektive danskt utgångsmaterial.

De ur svensk exportsynpunkt viktigaste varorna i handeln med Danmark under denna period utgjordes av trävaror, pappersmassa och papper, järn och stål, verktyg m. m. samt maskiner. Av avsevärd betydelse var även utförseln av mineraliska ämnen, kemiska produkter, arbeten av lera och sten m. m.

Importen från Danmark bestod huvudsakligen av produkter av den vegetabiliska oljeindustrien, framför allt fodermedel och vegetabiliska oljor, vidare vissa mineraliska ämnen, bl. a. smörjoljor, samt spånadsämnen m. m. Den största varuposten i övrigt avsåg automobiler, varefter följde olika produkter från järn-, metall- och maskinindustrierna. Erinras må även om leveranserna av olika jordbruksprodukter, såsom animaliskt fett, kött, ägg och ost samt fisk.

Händelserna den 9 april 1940 med därav föranledd avspärrning västerut fingo självfallet vittgående konsekvenser för de svensk-danska handelsförbindelserna, vilka därefter måste omläggas till ett i det hela bilateralt varuutbyte på clearingbasis.

Omfattningen och sammansättningen av vårt varuutbyte med Danmark under krigsåren ha i det väsentliga bestämts å ena sidan av de båda ländernas faktiska leveransmöjligheter och å andra sidan av det handelspolitiska förhållandet till de båda krigförande lägren. De förändrade förutsättningarna ha — bortsett från de omfattande förskjutningar som givetvis ägt rum i varuutbytets sammansättning — fått till konsekvens en delvis betydande nedgång i totalomsättningen, vilket framgår av följande statistiska uppgifter (i miljoner kronor) för åren 1940—1944:

	Sveriges export till Danmark	Sveriges import från Danmark	Hela varuom- sättningen mellan Sverige och Danmark
1940	49·2	70·8	120·0
1941	78·9	54·2	133·1
1942	109·8	52·7	162·5
1943	76·9	60·5	137·4
1944	39·1	71·7	110·8

Under tiden 1940—1944 har samhandeln reglerats av en serie kontingentöverenskommelser med tillhörande varulistor, i regel avseende en sexmånadersperiod. Med avseende på betalningsförhållandena de båda länderna emellan ha träffats clearingöverenskommelserna den 23 juli 1940 och den 24 januari 1942, vilken sistnämnda fortfarande är i kraft.

Redan före Danmarks befrielse hade till Danmarks förfogande placerats svenska statskrediter, huvudsakligen för möjliggörande av inköp i Sverige

av varor av väsentlig betydelse för återuppbyggnaden i Danmark. Avtal rörande dessa krediter ha träffats den 12 juli 1945 respektive den 26 januari 1946; härom torde få hänvisas till redogörelse i proposition den 19 oktober 1945 (nr 366). Den första överenskommelsen rörande det svensk-danska varuutbytet efter ockupationens slut undertecknades i Köpenhamn den 8 augusti 1945. Avtalet, som har avsett perioden 31 juli 1945—31 januari 1946, kompletterades genom tilläggsöverenskommelse den 8 november 1945.

Rörande regleringen av varuutbytet under tolv månadersperioden 1 februari 1946—31 januari 1947 ha underhandlingar under nästlidna januari förts i Stockholm mellan svenska och danska vederbörande, från svensk sida genom en delegation under ordförandeskap av utrikesrådet Ståhle.

Underhandlingarna, som förts med ledning av yttranden från statens industri-, livsmedels- och handelskommissioner, ha numera slutförts och resulterat i ett förslag till överenskommelse, som jag nu anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning.

Avtalsförslaget omfattar dels en varuutbytesöverenskommelse, upptagande fem artiklar, jämte därtill hörande två kontingentförteckningar, dels ock skriftväxlingar rörande utnyttjandet av från 1945 års avtal kvarstående kontingentrester samt rörande vissa frågor med avseende på importlicensgivningen i avräkning på i avtalet upptagna nya kontingenter för exporten till, respektive importen från Danmark av fisk. De handlingar, vilka sålunda innefattas i avtalsförslaget, torde såsom bilagor (Bilaga A—G)¹ få fogas till statsrådsprotokollet. Därjämte har upprättats ett protokoll rörande vissa frågor i samband med de svensk-danska betalningsförbindelserna; särskild skriftväxling avses vidare ske rörande överföring till det svensk-danska clearingkontot av sådana kreditmedel, som på sin tid ställts till danska regeringens förfogande genom förenämnda kreditavtal den 12 juli 1945 men ännu icke utnyttjats.

Varuutbytesöverenskommelsen innehåller i huvudsak följande. Enligt artikel 1 förpliktar sig svenska regeringen att medgiva utförsel och danska regeringen att medgiva införsel av de varor, som angivas i till överenskommelsen fogad förteckning I. Enligt artikel 2 förpliktar sig danska regeringen att medgiva utförsel och svenska regeringen att medgiva införsel av de varor, som angivas i till överenskommelsen fogad förteckning II. Artikel 3 stadgar, att de båda regeringarna skola i möjligaste mån underlätta utförseln respektive införseln jämväl av varor utöver de i förteckningarna I och II upptagna kvantiteterna och varuslagen. Enligt artikel 4 förbehålla sig båda parterna rätt att påkalla nya underhandlingar, därest det skulle visa sig, att varuutbytet mellan de båda länderna icke kan upprätthållas på det sätt som förutsatts vid uppgörandet av kontingentförteckningarna, eller därest svårigheter eljest skulle uppstå för fullgörandet av bestämmelserna i överenskommelsen. Artikel 5 innehåller bestämmelser angående överenskommelsens ikraftträdande samt giltighetstid, varvid stadgas, att ikraftträdandet kan äga rum först

¹ Här uteslutna. Bilagorna A samt D—G äro frånsett dateringen och underskrifterna likalydande med vid propositionen fogade handlingar. Bilagorna B och C upptaga de båda till varuutbytesöverenskommelsen hörande förteckningarna.

efter särskild noteväxling mellan svenska och danska regeringarna; i avvaktan härpå skall överenskommelsen provisoriskt tillämpas från och med dagen för undertecknandet. Överenskommelsen skall gälla till utgången av januari månad 1947.

Såsom förut nämnts, hänvisar artikel 1 i varuutbytesöverenskommelsen till en särskild förteckning, i vilken finnes angivna värde- och i vissa fall kvantitetsuppgifter rörande sådana svenska varor, som skola utföras till Danmark. Häribland märkas järn och stål, arbeten av järn och stål och andra metaller, mineralier, lera och sten samt arbeten därav, pappersmassa, papper m. m. Vidare förutses utförsel av vissa partier trävaror, varom leveransutfästelse tidigare lämnats Danmark. Beträffande vissa vid förhandlingarna från dansk sida framförda önskemål om import av sågade och hyvlade trävaror har man på svensk sida förklarat sig skola till prövning upptaga denna fråga vid en senare tidpunkt under avtalsperioden, då överblick vunnits rörande den totalkvantitet sågade trävaror, som under nästa skeppnings-säsong kan bli tillgänglig för export. Sammanlagda värdet av de svenska leveranserna beräknas uppgå till cirka 99 miljoner kronor.

Den i artikel 2 avsedda förteckningen över varuslag, som skola medgivas till införsel från Danmark, upptager i främsta rummet olika lantbruksprodukter såsom mjölkkonserver, häst- och fårkött, smör, ägg, ost m. m. samt fröer och tarmar. Vidare förutses importen skola omfatta maskiner och apparater, elektrisk installationsmateriel, torrelement, arbeten av järn och stål och andra metaller, farmaceutiska produkter, krita och vitcement, färger, sågat bokträ m. m. Sammanlagda värdet av dessa leveranser beräknas uppgå till cirka 88 miljoner kronor.

Slutligen ha i de båda förteckningarna upptagits kontingenter för exporten till, respektive importen från Danmark av fisk. I anslutning härtill har enighet förelegat därom att importlicensgivningen i avräkning på dessa kontingenter skall ske under hänsynstagande till fångstförhållandena, varvid dock en jämn fördelning under avtalsperioden såvitt möjligt skall eftersträvas. Därest en sådan fördelning icke skulle visa sig möjlig, kunna båda parterna begära, att förhandlingar omgående skola upptagas rörande den fortsatta licensgivningen.

I den till avtalsförslaget hörande skriftväxlingen rörande från 1945 års avtal kvarstående kontingentresten har bekräftats, att dylika poster må utnyttjas även efter den 31 januari 1946 utan avräkning på de i det nu föreliggande avtalsförslaget förutsedda kontingenterna.

Vad angår det tidigare omförmälda protokollet avseende vissa frågor i samband med de svensk-danska betalningsförbindelserna konstateras i detsamma inledningsvis, att de båda ländernas regeringar äro eniga om att en övergång till friare betalningsförhållanden mellan Sverige och Danmark bör ske, så snart förutsättningar härför befinnas föreligga. I anslutning härtill har emellertid överenskommit, att i nuvarande läge, då ovisshet ännu råder om möjligheten att på längre sikt undvika uppkomsten av betalningsdifferenser,

som icke kunna utjämnas genom överföring av guld eller fria valutor, hittills gällande clearingsystem skall med vissa smärre modifikationer vinna fortsatt tillämpning.

Vid förhandlingarna har även enighet nåtts om överföring till det svensk-danska clearingkontot av de kreditmedel, som från svensk sida ställts till danska regeringens förfogande för inköp av varor av särskild betydelse för återuppbyggnaden i Danmark men ännu icke utnyttjats. Överenskommelsen härutinnan innefattas, såsom redan nämnts, i en särskild skriftväxling.

Då det föreliggande förslaget till varuutbytesöverenskommelse synes mig vara ägnat att främja handelsförbindelserna mellan Sverige och Danmark, får jag förorda förslaget godkännande.

Föredragande departementschefen uppläser härefter det förslag till överenskommelse rörande det svensk-danska varuutbytet med tillhörande skriftväxlingar, för vilket han i det föregående redogjort, samt hemställer, under erinran att det torde ankomma på ministern för utrikes ärendena att göra framställning rörande undertecknandet, att Kungl. Maj:t måtte för sin del godkänna nämnda förslag.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Stig Salomonson.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Under erinran att Kungl. Maj:t denna dag på föredragning av cheferna för finans- och handelsdepartementen godkänt förslag till *dels överenskommelse* angående det svensk-danska varuutbytet under tiden 1 februari 1946—31 januari 1947, *dels* vissa skriftväxlingar i anslutning därtill, *dels* slutligen protokoll angående vissa frågor i samband med de svensk-danska betalningsförbindelserna, varom enighet nåtts vid i Stockholm förda förhandlingar mellan svenska och danska vederbörande,

hemställer ministern, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga honom att för Sveriges del underteckna ifrågavarande överenskommelse samt protokoll ävensom utväxla skrivelser i enlighet med förenämnda förslag.

Till vad ministern sålunda hemställt, vari övriga statsrådsledamöter förena sig, behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

H. Edelstam.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Myrdal, anför efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för finans- och folkhushållningsdepartementen:

Sedan Kungl. Maj:t den 1 februari 1946 bemyndigat ministern för utrikes ärendena att för Sveriges del underteckna ett av Kungl. Maj:t godkänt förslag till överenskommelse angående det svensk-danska varuutbytet samt ett i samband därmed upprättat protokoll rörande de svensk-danska betalningsförbindelserna, varom enighet nåtts vid i Stockholm förda förhandlingar mellan svenska och danska vederbörande, har sagda överenskommelse jämte protokoll samma dag blivit vederbörligen undertecknade.

Jag hemställer nu, under åberopande av vad jag den 1 februari 1946 anförte vid anmälan inför Kungl. Maj:t av ifrågavarande förslag till handelsöverenskommelse, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna överenskommelsen. De båda vid överenskommelsen fogade varuförteckningarna synas därvid lämpligen icke böra återgivas i propositionen utan torde få genom avskrift delgivas riksdagens vederbörande utskott.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Siegmund Vogel.